

Özbek halk edebiyatı örnekleri :

ÖYDİN ÖYGE KÖÇMEK-Nİ BEYĀNĪ

REŞİD RAHMETİ ARAT

I

Ord. Prof. Dr. Reşid Rahmeti Arat, 29 Kasım 1964 tarihinde vefat etti. Kitapları ve evrakı, vasiyetine uyularak Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'ne nakledilmişti. Evrakı, 1972-1975 yılları arasında, zaman zaman, tarafımdan tasnif edildi. Bu tasnif sonucunda Arat'ın yarım kalan makaleleri ve kitapları öğrencileri tarafından tamamlanmaya ve yayımlanmaya başlandı. Yayımlanan çalışmaları şunlardır : "Uygurca yazılar arasında (II)"¹; "Uygurlar"²; *Kutadgu Bilig, İndeks*.³

Yayımlanmakta olan çalışmaları şunlardır : "İduk-kut ünvanı hakkında"⁴; "Öydin öyge köçmek-ni beyānı"⁵.

Yayıma hazır eserleri : *Bahtiyâr-nâme ve Rızvân şah hikâyesi*, *Metin-İndeks*⁶; "Zur Heilkunde der Uiguren (I)'in Türkçe tercümesi"⁷; *Tahir bile Zöhre ile Hurilika vü Hamra*, *Metin-İndeks*.⁸

Yayıma hazırlanan eserleri : *Eski Türk Şiiri'nin İndeksi*; *Türkische Turfantexte VI. Sekiz Yükmek Yaruk Sûtra'nın Türkçe tercümesi*; *Türk şiveleri (Doğu Türkçesi metinleri)*.⁹

¹ *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, XXIII (1977), s. 17-28 (iki levha ile).

² Prof. Abdülkadir İnan'a ithaf edilen *Türk Kültürü Araştırmaları*, XVI/1-2 (1977-1978), s. 89-149.

³ *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yayını*, 1979. 565 s.

⁴ Prof. Dr. Ali Nihad Tarlan'a ithaf edilen *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, cilt XXIV'de basılmaktadır.

⁵ *TDAY-Belleten 1982-1983'te* basılmaktadır.

⁶ Oxford, Bodleian, Huntington, No 598'de kayıtlı olan Uygur harfli tek nüshadan, Giriş-Metin-İndeks-Tıpkıbasım olarak, tarafımdan yayına hazırlanmıştır.

⁷ *SPAW*, Phil.-Hist. Klasse 1930, XXIV, Berlin 1930, 25 s. (iki levha ile). Yayımlanan bu Almanca metin Türkçeye tercüme edilmiş ve bir İndeks ilâvesiyle tarafımdan baskıya hazırlanmıştır.

⁸ Doç. Dr. Nuri Yüce tarafından baskıya hazırlanmıştır.

⁹ Bu eserin 87 sayfalık metin bölümü Edebiyat Fakültesi tarafından basılmıştır. Halen eserin indeksi hazırlanmaktadır. Eser Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nün yayını olarak çıkacaktır.

Burada işlenen metin, samanlı kağıda taş basması olarak basılan *Ta'bir-nâme-i Yûsuf 'aleyhi's-selâm* adlı 48 sayfalık bir mecmuada yer almaktadır. Taşkent'te "Turkestanskiy Kur'yer" gazetesi basımevinde [Tipolitografya Gaz. "Turkestanskiy Kur'yer", Taşkent] basılan, 48 sayfalık tarihsiz mecmua, dört metin ihtiva etmektedir.

1. *Ta'bir-nâme* (s. 1-11).
2. *Öydin öyge köçmek-ni beyânı* (s. 11-16).
3. *Tıb-nâme-i Türkî* (s. 16-37 ve 42-48).
4. *Nevrûz-ı 'âlem-niñg beyânı* (s. 38-41).

Arat, bu dört metinden sadece ikincisini transkripsiyonlamış ve Almancaya tercüme etmiştir.

Arat transkripsiyonu, ikmal ve işlenmesi için tarafımdan İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eski Türk Dili Ana Bilim Dalı Okutmanı Hatice Uzunal'a verildi. Hatice Uzunal nezaretim altında metni şu şekilde tamamladı.

Uzunal önce Arat'ın transkripsiyonunu orijinal metinle karşılaştırdı ve transkripsiyona son şeklini vererek transkripsiyonla ilgili açıklamaları yaptı. Sonra metni Türkiye Türkçesine tercüme etti. Transkripsiyon ve tercüme bir kere de Doç. Dr. Kıyamüddin Râî tarafından kontrol edildikten sonra Uzunal metni fişledi ve metnin gramer indeksini hazırladı. Bu satırları takiben yer alacak olan metinle ilgili bazı dil açıklamaları da Uzunal'a aittir.

Arat'ın metnini ikmal ederek baskıya hazır hale getiren Okutman Hatice Uzunal ile Doç. Dr. Kıyamüddin Râî'ye bu çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Osman Fikri Sertkaya